

Поступање са
инфективним и
МЕДИЦИНСКИМ ОТПАДОМ у
току пандемије вируса
COVID-19

- Крајем фебруара 2020. године у Републици Србији је започето тестирање на COVID-19, а почетком марта је забележен први случај инфекције. Патоген који узрокује тешки акутни респираторни синдром – вирус корона – означава се као SARS-CoV-2.
- С обзиром на повећан број заражених и оболелих, као и прогнозе епидемиолога, потребно је размотрити токове отпада који ће настати у наредном периоду, као и капацитете и могућности за третман истих како не би дошло до угрожавања здравља људи, запослених у здравственим установама и привременим смештајним објектима за прихват пацијената са блажом клиничком сликом, али и угрожавања животне средине.

- Са медицинским отпадом насталим у здравственим установама мора се поступати у складу са одредбама Закона о управљању отпадом и у складу са Правилником о управљању медицинским отпадом и Правилником о управљању фармацеутским отпадом.
- У складу са одредбама Закона о управљања отпадом, произвођач отпада је у обавези да тај отпад преда оператеру који поседује дозволу коју је издао надлежни орган за третман те врсте отпада.
- Сав отпад који настаје од пацијената који су заражени коронавирусом је **инфективни медицински отпад**, односно опасан отпад, те се као такав мора третирати пре одлагања (стерилисати и самлети).

- Инфективни медицински отпад, заједно са оштрим предметима, подразумева сав отпад контаминиран крвљу, отпад од инфузије, дијагностике, третмана пацијената (шприцеви, игле, газе, завоји, фластери...).
- COVID-19 не спада у групу А инфективних материја, што практично значи да се са отпадом контаминираним овим вирусом поступа као са осталим медицинским отпадом, уз додатни опрез. Под додатним опрезом се подразумевају посебне мере приликом паковања, складиштења, сакупљања, транспорта и третмана.

ВРСТЕ И КОЛИЧИНЕ ОТПАДА

- **Чврсти отпад:** заштитна опрема, средства за негу и лечење, отпад од лекова и контактна амбалаза за лекове и дезинфекциона средства (фармацеутски отпад) и сл.
- **Течни и полутечни отпад:** хемијски отпад из лабораторија, отпад од хране, екскрети и секретни, уринарне кесе и др.
- **Отпад од тестирања:** тестирање на COVID-19 се врши узимањем бриса, најчешће из грла, или узимањем крви за серолошку анализу. Отпад који настаје након тестирања припада отпаду контаминираном крвљу и телесним течностима.
- **Напомена:** У ванредном стању, тешко је прецизно утврдити количине отпада које настају, из разлога што се стално повећава количина контаминираних предмета/ствари и др. (маске, рукавице, одећа, постељина, прибор за ручавање, остаци од хране...).

САКУПЉАЊЕ И ТРАНСПОРТ ОТПАДА

- Возила за транспорт отпада морају бити додатно дезинфикована средствима за дезинфекцију: хипохлорит, водоник пероксид или алкохол.
- Особље које рукује и манипулише отпадом мора имати комплет заштиту за једнократну употребу.
- Транспортне руте морају бити јасно унапред одређене и дефинисане.
- Возила за транспорт медицинског отпада се користе искључиво за ту намену. Не смеју се употребљавати у друге сврхе док траје опасност од заразе вирусом.

МОГУЋИ НАЧИНИ ТРЕТМАНА

- У складу са препорукама Светске здравствене организације, **инфективни медицински отпад** који настаје од пацијената који имају COVID-19 третира се у аутоклавима поступком стерилизације на 121 и више степени целзијуса са циклусом од 60 минута, под притиском, након чега се обавезно дробе пре одлагања на депонију. Стерилизација отпада може бити сува, влажна, хемијска, УВ и комбинована. Потврђена и најефикаснија метода је стерилизација воденом паром и високим притиском.
- Инфективни отпад се пакује у жуте кесе или жуте контејнере обележене у складу са прописима. У установама у којима се налазе пацијенти заражени вирусом COVID-19 потребно је појачати паковање или дуплирати кесе како би се спречило изливање отпада.

- **Фармацеутски и хемијски отпад** се у највећој мери извози ради третмана у инсинераторима. У случају тренутне немогућност извоза опасног отпада, фармацеутски и хемијски отпад се мора привремено складиштити, у складу са одговарајућим прописима, на месту где се отпад генерише или се исти може предати овлашћеним оператерима који ће га, до момента извоза, складиштити на својој локацији. Ова врста отпада се сакупља у сертификованој амбалажи црвене боје, у складу са прописом.
- **Отпад од једнократне одеће и личне заштитне опреме (рукавице, маске, назувице)** је такође значајно заступљен. Због могуће контаминације околине, овај отпад спада у медицински отпад третира се у постројењима за спаљивање отпада или у аутоклавима са дробилицама, а у складу са дозволама издатим од стране надлежних органа. Овај отпад се пакује у жуте кесе или жуте контејнере обележене и сертификоване у складу са прописима.
- **Отпад од хране** чини мешани органски отпад који се не сме давати животињама нити одлагати неконтролисано на депоније. Овакав отпад не захтева посебну амбалажу, али га је потребно третирати дезинфекционим средствима, у складу са правилима санитарно-хигијенске и епидемиолошке струке.

- **ХИГИЈЕНА МЕСТА ТРЕТМАНА ИНФЕКТИВНОГ ОТПАДА**

- Имајући у виду да се места третмана инфективног отпада налазе унутар здравствених установа, неопходно је том посебно одређеном простору посветити одговарајућу пажњу. Обраћајући пажњу да је количина биолошког агенса при паковању висока, потребно је код паковања инфективног отпада у транспортне касете користити одговарајуће заштитне рукавице као и остала обавезна лична заштитна средства за особље, као што су једнократна одећа и маске, као и наочаре и сл. Наведено поступање ће допринети очувању дезинфекционе баријере на улазу у место третмана инфективног отпада. Неопходно је након убацивања инфективног отпада у постројење за третман инфективног отпада, за свако посебно аутоклавирање, спровести детаљан хигијенски третман места третмана инфективног отпада, транспортних контејнера и радних површина.

- На основу увида у постојеће капацитете који се могу ангажовати за третман опасног медицинског и фармацеутског отпада, као и процењене количине и врсте отпада који се генерише током лечења и неге заражених вирусом COVID-19, може се констатовати да у Републици Србији постоје услови за безбедно управљање предметним опасним отпадом, а у складу са релевантним прописима.
- Постојећи капацитети, према процени, задовољавају потребе за третман опасног медицинског отпада који би перспективно генерисали пацијенти по сценарију успореног развоја епидемије.
- Отпад из здравствених установа у којима се лече заражени вирусом COVID-19 не сме се уносити у друге здравствене установе.

ЗАКЉУЧАК

- Република Србија суочена са оваковом пандемијом и кризном ситуацијом, је сходно својим могућностима и капацитетима, поступила и изнад својих економских и медицинских могућности у борби против вируса COVID-19 .
- Моје лично мишљење је да увођењем ванредног стања, и стриктно поштовање Законом прописаних процедура у оваквим ситуацијама сачувано много живота грађана Републике Србије.
  - **ХВАЛА!**

МАЉКОВИЋ ИВА 3/2